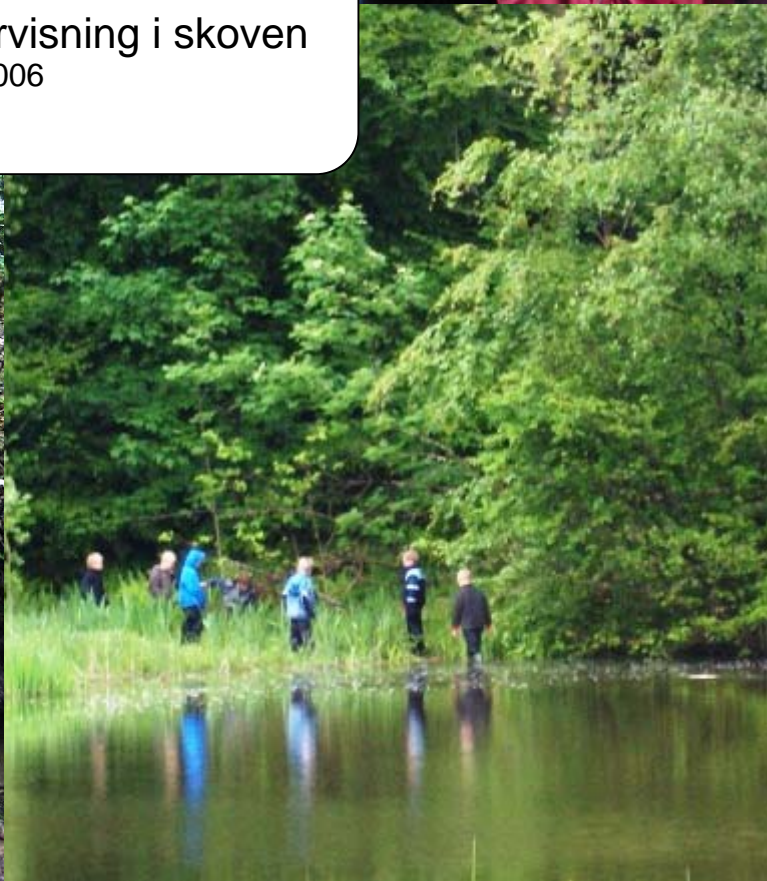

NATURLIG-VIS

Rapport over et pilotforsøg med undervisning i skoven
Et udviklingsarbejde i skoleåret aug. 2005 – juni 2006

Indhold

For de 3 førsteklasser på Stjernevejskolen har vi i skoleåret 2005/2006 flyttet undervisningen ud i skoven, én dag om ugen, året rundt, uanset vind og vejr.

Formål

Konkret har formålet med dette pilotforsøg været, at udvikle og afprøve en operationel model for hvordan undervisning kan gennemføres i skoven, og herunder:

- at etablere de nødvendige aftaler og fysiske betingelser for en fast ”base” i en konkret nærliggende skov.
- at tilrettelægge undervisningen så værdien af det udendørs arbejde indgår i undervisningen på skolen, og trinmålene i *Fælles Mål* følges i de enkelte fag.
- at indhøste praktiske erfaringer som kan danne basis for en eventuel udbygning af ”undervisning i naturen”

Umiddelbare sidegevinster var forudset i form af:

1. Bedre faglighed: Alle fag kan flyttes ud i uderummet. For elever generelt er det tit lettere og mere motiverende at tage udgangspunkt i noget konkret og virkeligt. Deres læring og udvikling bør hovedsaglig foregå gennem aktivitet og udforskning af omgivelserne.
2. Bedre læring: Fra norske og svenske undersøgelser ved vi, at koncentration og evnen til at fastholde opmærksomhed, er større hos børn der undervises regelmæssigt i naturen.
3. Undervisningsdifferentiering: Naturen giver som læringsrum al ønskelig mulighed for en enkel og dynamisk differentiering af undervisningen.
4. Bedre forståelse af naturen, naturfag og miljø: Elever der regelmæssigt iagttager, undersøger og arbejder i naturen, vil få basal viden om natur og miljø der bygger på egne erfaringer.
5. Bedre sundhed: Undervisningen i naturen kan, ud over mere bevægelse, være med til at give eleverne gode motions og friluftsvaner, der kan lægge grunden for en sund krop hele livet.
6. Bedre motorik: I naturen er bevægelse i uvejsomt terræn, løb, balancegang, klatring og arbejde med bål, knive og økser med til at træne og udvikle elevernes motoriske færdigheder.
7. Læring gennem flere kanaler: I naturen har eleverne mulighed for at udforske og styrke flere sider af sig selv.
8. Bedre social forståelse: I naturen brydes klassen/klasserne ofte op i mindre grupper, der arbejder selvstændigt i landskabet. Her er plads til alle, og ofte brug for mange flere forskellige evner end i stoleskolen. Det giver eleverne større forståelse og respekt for hinandens evner - og kan være et fint redskab til arbejdet med klassen (klassernes sociale struktur og f.eks. mobning).
9. Bedre forankring i lokalområdet: Udeundervisningen bygger på elevernes udforskning af natur, kultur og erhverv i de nære omgivelser.
10. Flere direkte oplevelser: I en tid hvor skærmoplevelser kan dominere børns liv, er det vigtigt at fastholde børn og unge i den virkelige smukke verden - og alt det man kan gøre i den.

Konkrete resultater

Arbejdsplan: *Forår og sommer 2005: Lokalisering af skov-”base” og etablering af fornødne aftaler, samt etablering af eventuelle fysiske ”faciliteter” sammen med skov-ejer. (evt. med støtte fra statskovdistriktet og/eller friluftsrådet)*

Resultater: Vi indgik i et samarbejde med naturvejleder, Jan Tidemand fra Tønballegård Naturcenter, som fik etableret kontakt med Kærskovens (Ølsted skov) skovejer. Dette resulterede i, at vi adopterede et stykke skov tæt ved søen. Jan Tidemand fik desuden etableret et stort, flot bålsted ved søbredden hvorfra søen er allersmukkest. Bålstedet er blevet flittigt brugt og kan benyttes af andre besøgende. Desuden blev der lavet 25 triller i børnestørrelse til at sidde på omkring bålet.

Arbejdsplan: *August 2005: Introduktion af projekt ”Naturlig-vis” overfor de involverede børn og forældre – og start på forløbet*

Resultater: Vi fik bevilliget tre ekstra timer til et fælles forældremøde på årgangen. Her blev bl.a. projekt Naturlig-vis gennemgået, baggrunden for det, og der var en god dialog med forældrene om projektet. Både hvad angår det overordnede og de helt praktiske gøremål. I september fik vi besøg af VAF, som lavede en flot artikel om projektet. Eleverne var meget stolte over at de var i avisen og der var nogle flotte fotos af bøgeskoven og eleverne.

Arbejdsplan: *Efterår 2005: Projektet indgår som en naturlig del af den eksisterende skole-/hjem-kontakt.*

Resultater: Gennemført som planlagt

Arbejdsplan: *December 2005: Midtvejsevaluering - Januar 2006: Eventuel justering og tilpasning af form og indhold*

Resultater: Eleverne har fortalt om hvad der var godt ved at være i skoven og hvad der var værst/sværest. Svarene er opsamlet i notat.

Lærere og pædagoger har løbende evalueret projektet. Punktet har været et fast punkt på dagsordenen på de ugentlige teammøder. Der er blevet brugt en del tid på planlægning og hvem gør hvad hvornår. Vi fik lavet et skema med bemanding, kørsel af SFO-bussen, pakning af bussen, hvem der står for en lille historie ved ”fortællertræet” for resten af skoleåret m.m. Der blev lavet en forårsplan.

På dette tidspunkt fik vi en stor transportregning fra VAT. (en regning på 3200 kr. mere end vi havde budgetteret for) Det skyldtes en fejl, men der gik adskillige uger inden vi fik forhandlet beløbet tilbage. Det resulterede i, at vi i en periode ikke kom i skoven. Som en kompensation fik vi arrangeret ture til Daugård strand, en tur til Dyrhaven og til Carl Henning Pedersen Museet i Herning. Endelig valgte vi at tage en hel uge i skoven i uge 22, hvor vi arbejdede med en story-line bygget over bogen ”Ole og Koglefolket”. Og fik derved kompenseret for de manglende dage.

Arbejdsplan: *Forår 2006: forældresamtaler (svarende til efterårets).*

Resultater: Generelt var der meget stor tilfredshed med projektet. I den ene klasse var der dog nogle børn og forældre, der var trætte af at de skulle i skoven så tit.

Det er dejlig livsbekræftende, når forældrene husker at give feedback på det ”vi udsætter” deres børn for. Flere forældre er kommet til os og har udtrykt stor glæde og begejstring for det store arbejde vi lavede med deres børn. En far udtrykte det således: ”Det I gør for vores børn har vidtrækkende konsekvenser for dem – det kan ikke måles her og nu, men det vil altid være til stede i dem”. Det varmer at få sådanne bemærkninger.

Arbejdsplan: Juni 2006: Slutevaluering og opsamling i afsluttende rapport, herunder forslag til hvordan projektet videreføres og udbredes til andre klasser (og skoler)

Resultater: Årgangsteamet har reflekteret over hvad der har været godt ved projektet og sammenfattes som følger:

- Dejligt med højt til loftet (især for de urolige drenge)
- De pæne piger kom på banen og smed deres hæmninger
- Man kan se, smage, lugte og røre ved det vi taler om
- At kunne følge årets gang i skoven: At opdage skoven, kunne undre sig, få øget sin nysgerrig om planter- og dyreliv, vandløb, træer, luft jord og fuglesang
- Få respekt for frøer/biller – smådyr
- Tage udgangspunkt i børnenes viden og bygge videre
- Mange gode muligheder for social træning
- Vores 72 børn fungerer på tværs af klasserne – nye venskaber bliver etableret
- Evnen til bare at være udvikles, tid til fordybelse og børnene finder en dejlig ro
- Klasseværelse med morgensang, fortællerunde, beskytte sig mod flåter, t`er mad, og hvad skal vi lave i dag
- Busturen har haft en opdragende virkning
- Skoven kan bruges til andet end at gå tur i
- Alle fag kan indgå i undervisningen også idræt, da skoven giver god mulighed for motorisk udvikling (bygge huler, klatre i træer, rode i jorden, balance på en gren over vandløbet osv). Færdselslære kan også indgå
- Oplagt at lave gode observationer – mange børn viser nogle helt andre kompetencer, når de er i skoven i modsætning til, når de er i klasseværelset
- Ændret lærer/elev-rolle
- Læreren er med-eleven, der søger viden om naturen sammen med eleverne

Gode råd til andre:

Sammenfattende:

- Gør det ! – Det virker ! – Det er meget værdifuldt !

Vigtigt:

- Sørg for at alle implicerede parter er interesserede, entusiastiske og går ind for projektet
- Forældre og elever skal forberedes grundigt. Indledende og sideløbende kommunikation.

UUUUUUPraktisk:

- Der er masse af godt materiale og undervisningsideer i ”Skoven i skolen”
- Hvis projektet indbefatter en hel årgang (i vores tilfælde 3 klasser), bliver de rystet rigtigt godt sammen. Men det kræver megen planlægningstid og alle skal ville det. Desuden er det mange børn at skulle i skoven med. Bussen var tit overfyldt
- I forårsperioden lykkedes det for os, at få en ekstra bus sat ind. Den hentede os ved skolen om morgenen og vi kunne (næsten) selv bestemme hvilket tidspunkt vi ville hentes på ved Hovedvejen i Ølsted
- Husk at bruge klippekort (rekvisitioner er for dyre) – og kun voksenkort. Der går 4 elever på et voksenklip
- Sørg for at rydde godt op efter et besøg i skoven
- Husk forberedelse i klassen – derpå aktiviteter i skoven – og til sidst efterbehandling i klassen

Det er godt at huske på, at Børn, Natur og Undervisning hører sammen

Fremtid

Transport til skoven er en meget tung del af projektet, både tidsmæssigt og økonomisk. Vi har ikke mulighed for at fortsætte med den ugentlige bustur, og kører derfor ikke videre efter det samme koncept som i forsøgsperioden, men der er mange af elementerne som vi vil fortsætte med. Vi har på årgangen besluttet, at vi fortsat sørger for at have en dag om ugen, som skal være vores udedag. Det betyder, at vi vil gennemføre en del af vores undervisning udenfor. Det kan f.eks. være i skoven, i mosen, på skolens "tarzanbane", i skolegården, på legepladsen og i nærmiljøet.

Vi fik doneret 8000 kr. af Friluftsrådet, så vi har kunnet anskaffe en del materialer, som alle på skolen kan få glæde af. Desuden har vi nogle klippekort i reserve, så vi kan komme med bussen ud til vores skov. Årstidernes skiften skal følges på nær hold.

Det har været et fantastisk arbejde – både krævende og givende.

Grundideen er indlysende rigtig, og det er blevet bekræftet.

På børnenes vegne håber jeg at der er flere lærere og skoler der vil fortsætte i samme spor.

Hedensted Kommune har en overordnet børnepolitisk målsætning hvor det blandt andet hedder: *"at børn bliver tilbudt udviklingsmiljøer, hvor de kan bevare og udvikle lysten til at lege, lære, leve og opleve, og hvor der lægges vægt på styrkelse af den fysiske og motoriske udvikling"*.

Denne målsætning burde følges op med en konkret skolepolitisk målsætning (og indsats) for at udnytte det potentiale der ligger i at undervise i naturen og uden for klasseværelset.

På Team 1.årgangs vegne

Gitte Valbak
Stjernevejsskolen
Hedensted Kommune